

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

XI. An fieri possit Vniversale formaliter per potentiam animæ ab intellectu distinctam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

ut constat ex dictis : ac 1° ut abstractivū & unificum ; 2° ut communificum & superiorificum ; id enim est ipsi ita proprium , ut sicut unio non potest unire materiam formæ , quin uniat formam materiæ ; ita conceptus confusus Universalificans facere non potest abstractum & unum ex multis , quin simul faciat commune & superius multis : unde licet dāremus isti Authori , quod Vniversale Metaphysicum ut abstractum & unificum non respiciat multa tamquam terminum , ad quem natura tendit & ordinatur , sed tamquam terminum à quo natura separatur ; solum sequeretur idem sub diversa consideratione esse Vniversale Logicum & Metaphysicum ; non verò ad Logicum unam cognitionem comparativam requiri , quæ ad Metaphysicum non requiritur , ut docet.

CCV. Adde tamen præfatum Authorem male docere , Vniversale Metaphysicum , non respicere multa tamquam terminum , ad quem natura tendit & ordinatur , sed tamquam terminum à quo natura separatur ; nam , si hoc verum esset , deberet , contra se & alios omnes , Vniversale Metaphysicum definire , unum factum ex multis , sive unum separatum à multis , & non , unum aptum inesse multis , ut patet.

RESOLUTIO III.

CCIX. Dico 3° contra Scotistas , Thomistas communiter , Rubium & Arriagā hic : natura , posita solā præcisione , & ante comparisonem simplicem ipsius ad sua inferiora , est proximè , positivè & completè Vniversalis in prædicando.

CCX. Probatur , natura , posita solā præcisione , & ante omnem comparisonem simplicem ipsius ad sua inferiora , habet sufficientem unitatem , identitificabilitatem , superioritatem , communitatem , &c. requisitam ad Vniversale in prædicando proximè , positivè & completè sumptum , ergò , &c. Probatur antecedens , quia illæ omnes denominationes sunt extrinsecæ , & tamquam à causa formali extrinsecè denominante , à præcisione formali considerata secundum proprietates , quæ illi conveniunt ex modo suo representandi objectum suum , juxta dicta Resol. 4ª Dub. 7° & hic Resol. 2^a : sed illæ denominationes extrinsecæ sunt sufficientes ad Vniversale in prædicando proximè , positivè & completè sumptum , ergò , &c. Probatur minor solutione objectionis sequentis & refutatione aliarum sententiarum.

CCXI. Objicies 1° non potest intellectus prædicare hominem v. g. de Petro & Paulo , vel de Petro potius quàm de Bucephalo , nisi prius noverit in conceptu hominis esse inclusos Petrum & Paulum tamquam partes potentiales , &c. sed talis cognitio haberi non potest , nisi per comparisonem simplicem hominis ad Petrum & Paulum , &c. ergò , &c. minor patet , probatur major , quia alioquin non apparet cur potius hominem de Petro & Paulo prædicaret , quàm de aliis v. g. cane & leone. Itā P. Arriaga loco citato , ergò , &c.

CCXII. Respondeo concedendo majorem & minorem , sed negando consequentiam : nam ex majore & minore solum sequitur , comparisonem naturæ Vniversalis ad sua inferiora , præter præcisionem , requiri ex parte intellectus , sive ut intellectus naturam Vniversalem prædicet de multis ,

non verò requiri ex parte naturæ Vniversalis , sive ut natura sit apta proximè & positivè ex parte sua prædicari de multis ; unde cognitio illa comparativa , non facit naturam proximè prædicabilem de multis , sed intellectum proximè prædicativum naturæ ex parte sua proximè prædicabilis ; quod claret in simili : sicut enim negari non potest , me in tenebris esse proximè visivum , quia ex parte mea nihil mihi deest , ut sim visivus ; etsi negari possit , in tenebris objectum esse proximè visibile , defectu illuminationis se tenentis ex parte objecti , quæ toto cælo distinguuntur : itā negari non potest , naturam esse proximè prædicabilem de multis posita solā præcisione ante omnem comparisonem simplicem ; licet negari possit intellectum tunc esse proximè prædicativum illius , defectu comparisonis simplicis illius ad inferiora , se tenentis per modum conditionis sine qua non , ex parte ipsius intellectus prædicantis , & determinantis album ad prædicationem speciei de individuo , ut hoc Album est album , aut accidentis de subiecto , ut paries est albus. ex his autem corruunt omnia fundamenta R. P. Poncii Log. disp. 3. q. 6.

CCXIII. Objicies 2° ex R. P. Alamannio Log. q. 1. art. 5. Vniversale formaliter debet concipi ut unum in multis , & nō tantū ut unū de multis : atqui hoc ultimum tantū habetur per abstractionem , & primum non nisi per comparisonem , ergò , &c.

CCXIV. Respondeo distinguendo majorem ; Vniversale formaliter in actu signato sive jam factum debet concipi ut unum in multis , concedo majorem : Vniversale in actu exercito sive quod fit , debet , &c. nego majorem ; sufficit enim ad Vniversale formaliter , quod multa sic concipiantur , ut in actu exercito conceptus fiant unum ; quia hoc præcisè posito , sic est unum de multis , ut sit unum in multis per aptitudinem proximam , utpote proximè aptum illis inesse per affirmationem , quod est esse Vniversale formaliter , & non tantū fundamentaliter , ut docet Alamannius.

DUBIUM XI.

An fieri possit Vniversale formaliter per potentiam animæ ab intellectu distinctam.

CCXV. Antè Resolutionem Suppono 1° hic nō quæri , an Deus & Angeli facere possint Vniversale formaliter ; tum quia id imprimis de Deo resolvendum , juxta dicta Tractatu primo Disp. 1^a Dub. 3. tum quia Angeli , ut in se nequidem cognitione immediatā videntur duo distincta realiter confundere posse , sed rerum essentias qualibet suā cognitione ob suā perspicacitatem distinctè penetrare debere. Dixi , saltem cognitione immediatā , nam cognitione mediatā , id est , mediantibus cognitionibus necessariis , quas immediatè attingunt , verisimilius posse , docent Theologi.

CCXVI. Suppono 2° hic etiam non quæri , aut Dubium non procedere de intellectu , quia intellectum possibilem , id est , per speciem expressam posse illud facere , manifestum est ex hucusque dictis ; sed de voluntate , visu , tactu , &c. Dubium hoc à paucis agitur , re tamen benè examinata difficilior est , quàm esse videatur ; imò P. Arriaga profundissimè sanè Philosophus in ejus resolutione

ne sibi non constare videtur; nam, cum Disp. 4^a n. 16. Log. dixisset, *Constat aperte Universale nec de facto dari, nec dari posse de potentia absoluta independentem ab intellectu*, Disp. 5. num. 41. dicit, *Quare ar-
tror eas, potencias* (scilicet voluntatem, visum, &c.) *posse in rigore constituere Universale, etiam predicabile*, ac proinde dicit, dari posse Universale independentem ab intellectu, quod rejicit num. 42. *Reintellecta*, (id est, attendendo ad id, quod Universale debeat fieri à potentia per quam predicatur, (in quo petit principium,) *Dico, cum communi, absolute ab eis potentiis non fieri Universale*. Hoc præmissis sit

RESOLUTIO I.

CCXVII. **D**ico 1° contra RR. PP. Arriagam, Oviedum, Comptum & alios, datur Universale formaliter per voluntatem. Ita P. Hurtadus. Disp. 5. Metaph. 5.

CCXVIII. Probatur, quia voluntas potest amare hominē ut sic, sive Petrum & Paulum ita confusē, ut in amado non distinguat inter Petrum & Paulum: sed tunc revera facit Universale formaliter, ergo, &c. Probatur minor, quia voluntas per ipsum amorem dat multis unitatem extrinsecam amati, præter quam, & multa, Universale formaliter nihil requirit, ergo, &c.

CCXIX. Confirmatur, certum est, voluntatem ferri in objectum, eo modo, quo ab intellectu proponitur, sed potest intellectus multa amabilia voluntati proponere per modum unius amabilis; ergo & voluntas fertur in illa multa per modum unius: atqui talis actus voluntatis dat multis unitatem extrinsecam voliti; nec aliud ad Universale formaliter requiritur, ergo, &c.

CCXX. Objicies 1°. Universale debet esse prædicabile de multis; sed istud factum à voluntate, non erit prædicabile de multis; ergo, &c. Probatur minor; quia, sicut non est voluntatis prædicare, affirmare, &c. sed intellectus; ita nec est voluntatis dare esse prædicabile, ergo, istud Universale non erit prædicabile de multis.

CCXXI. Respondeo negando minorem, ad ejus probationem Respondeo 1° esse disparitatem, eo quod sit proprium intellectus affirmare sive prædicare, non verò dare prædicabile; nam Petrus v. g. habet à seipso, quod sit hoc prædicabile de seipso, & homo in sententia Platonis, Scoti, Fonseca. Soncinæ & aliorum, habet independentem ab intellectu, quod sit de Petro & Paulo v. g. prædicabilis, non potest tamen nisi per intellectum, in ipsorum sententia, de illis prædicari; neque hoc obstat, quia prædicari non magis est de essentia prædicabilis, quam videri sit de essentia visibilis, imò eodem modo se habet intellectus ad prædicabile, sicut visus ad visibile. Ex quo

CCXXII. Respondeo 2° retorquendo argumentum in visum; sicut non est luminis & coloris videre, sed visus; ita nec est luminis aut coloris dare esse visibile? Sequela ista merito absurdam reputaris; ergo & hanc tuam; sicut non est voluntatis affirmare sive prædicare, ita nec est voluntatis dare esse prædicabile, merito absurdam reputaris. Hinc autem

CCXXIII. Confirmo Resolutionem, sicut datur visibile formaliter, imò & proximè, per aliud, quam per visum, licet videri non detur nisi per visum; ita datur prædicabile formaliter, imò &

proximè, etiam de multis, per potentiam aliam, quam per intellectum, nempe per potentiam omnem, quæ dat multis unitatem, ac proinde per voluntatem, licet prædicari non detur nisi per intellectum.

CCXXIV. Objicies tamen 2°. voluntas non facit Universale, sed supponit factum, ergo, &c. Probatur antecedens, quia dum voluntas hominem ut sic, vel Petrum & Paulum confusē amat, supponit Petrum & Paulum confusē cognitos tamquam unum in ratione amabilis, & ita sibi representatos, ac per consequens Universale factos, ergo præsupponit Universale factum; probatur assumptum, quia voluntas non fertur in incognitum.

CCXXV. Respondeo negando antecedens pro 1ª parte, ad 2^{am} verò illius partem distinguo; voluntas supponit Universale ab intellectu factum, & hoc sensu non facit, concedo antecedens; voluntas supponit Universale à se factum, & hoc sensu non facit, nego antecedens: licet enim, dum intellectus objectum voluntati proponit per cognitionem confusē multa per modum unius amabilis representantem, faciat Universale intellectiōis; voluntas tamen superveniens, per actum amoris confusū facit Universale volitionis non factum; inter quæ Universalia est hoc discrimen, quod Universale intellectiōis habeat unitatem extrinsecam intellectiōis sive cognitionis; Universale verò volitionis unitatem extrinsecam volitionis sive amoris v. g.

CCXXVI. Objicies 3°. ex R. P. Oviedo hinc, volitio non proponit intellectui suum objectum prædicabile, ergo non facit prædicabile.

CCXXVII. Respondeo, me non satis intelligere, quid importet illud *proponit*. si enim Oviedus velit, volitionem non facere ut objectum sit proximè prædicabile per intellectum, nego antecedens; nam id non minus facit volitio, quam lumen & color faciat objectum esse proximè visibile per visum: si verò velit volitionem non facere ut intellectus sit naturæ Universalis factæ per voluntatem proximè prædicativus de suis inferioribus, concedo antecedens; sed sicut ad hoc, ut objectum coloratum & illuminatum sit proximè visibile, impertinens est, quod visus sit ex parte sua proximè, visivus, per apertionem videlicet palpebrarum; ita ad hoc ut Universale volitionis sit proximè prædicabile de multis, impertinens est, quod intellectus sit proximè prædicativus per conditiones ex parte sua requisitas: unde, juxta hunc sensum, concessio antecedente, nego consequentiam.

RESOLUTIO II.

CCXXVIII. **D**ico 2°, contra PP. Arriagā, Oviedum, Comptonum & alios, datur Universale formaliter per sensus externos, visum, tactum, &c. Ita P. Hurtadus. Disp. 5. Metaph.

CCXXIX. Probatur ipsa experientia, sæpè tangimus duos nummos per modum unius, &c. sed 1us actus dat multis unitatem extrinsecam tactus: 2us unitatem extrinsecam visus, ergo faciunt Universale formaliter; ac per consequens datur Universale formaliter per sensus externos. Probatur consequentia, quia ad Universale formaliter, nihil præter multitudinem realem & unitatem extrinsecam, quæ per illos habetur, requiritur, ergo, &c.

CCXXX.

ccxxx. Confirmatur à pari, ex voluntate juxta Resolutionem 1^{am}.

ccxxx. Objicies tamen 1°, cum P. Arriaga loco citato, si per visionem vel intuitum confusum posset fieri Univerfale, posset & per actum intuitivum quantumcumque distinctum & clarum; sed hoc non admittitur, ergo &c. Probatur sequela, quia, quantumcumque distinctus intuitus non distinguit inter hæcceitates; nam qui intuetur aquam quæ movetur, cujus motum non percipit, diversas aquas confundit, & adeo confusè videt, quasi essent una: item qui videt, duas albedines fundamentaliter similes, successivè sibi repræsentatas, eas confundit, & dicit esse unam & eandem, ergo, &c.

ccxxxii. Respondeo negando sequelam, nã ne quidem per quemcumq; actum confusum potest fieri Univerfale; sed per confusum dumtaxat multorum per modum unius, & non per confusissimum unius tantum, juxta dicta dub. 8°: ad ejus probationem, concedo, in exemplis allatis visum non distinguere inter hæcceitates; nego tamen intuitum tunc facere Univerfale, quia non datur ibi una visio multarum aquarum aut albedinum realiter, sed dantur tot visiones, quot objecta successivè diversa, etenim visus instanti A. attingit partem aquæ sibi præsentem per visionem A. instanti B. partem aquæ succedentem per visionem B. distinctam. Idem dic de albedinibus; vel potius dic, visum ab initio clarè & distinctè attingisse hæcceitates aquæ ut distinctas à terra & similibus corporibus adjacentibus, quia semper illam ab illis distinxit; licet ejus ubicationes diversas successu motus acquisitas non attingit, quia in se non sunt visibiles; actus verò non dicitur confusus aut distinctus per hoc, quod res ejusdem naturæ imperceptibiliter, naturaliter aut supernaturaliter, mutatas confundat aut distinguat; sed per hoc, quod res diversæ speciei aut naturæ ejusdem, perceptibiliter diversas confundat aut distinguat: alioqui nullos haberemus actus distinctos naturaliter; quia naturaliter inter hæcceitates rerum ejusdem speciei distinguere non possumus.

ccxxxiii. Objicies 2°, ex P. Comptono Log. Disp. 29. Sect. 3^a. secundum hanc sententiam, equus aut aliud brutum quodcumque facere posset Univerfale, & secundum eandem sententiam, equus videns confusè colorem, videt colores omnes, qui jam sunt in quacumque mundi parte, in centro terræ, apud antipodas, &c. nam æquè indistinguit ab illis, ac à cæteris omnibus; quæ ita vel ipsis sensibus, & communi Philosophorum Doctrinæ re-

pugnant, ut quivis, vel hoc nomine, ab amplectenda hac sententia deterri debeat, ergo, &c.

ccxxxiv. Respondeo concessa 1^a sequelâ, negando 2^{am}, quia qui confusè videt hunc colorem, non videt positivè confusè omnes colores; sed negativè, id est, non videt hunc esse ab illis distinctum; quod ad faciendum Univerfale non sufficit, ut constat ex Dub. 8°, & antè Dub. 7ⁱ. Resol. 4^a. unde Comptoni exaggeratio non sufficit, nisi ut vel de ipsius Doctrina hoc in puncto meritò diffidatur.

ccxxxv. Addo tamen, inter disputandum semper supponi debere, juxta communem omnium Philosophorum sententiam, non dari Univerfale formaliter per voluntatem & potentias externas; quia alioqui oporteret distinctiones voluntatis, visionis, tactus, &c. inter gradus Metaphysicos admittere, quod est inauditum, licet verum, idque multum argumentantes aut defendentes turbaret. semper tamen negare debemus, non dari Univerfale formaliter extrâ conceptum, per voluntatem & potentias externas, ubi de illo expressus est sermo. Si autem roges, quid senserit D. Thomas: Respondeo videri nobis omnino consentire Opusc. 43. cap. 6. ubi ait: *Conjunctorum secundum rem visus vel alius sensus potest unum apprehendere, alio non apprehenso*; ergo & duo per modum unius. Dum autem alibi contrarium docere videtur, ut 1. p. q. 12. art. 4. in corp. solum vult, sensus illos non ferri in Univerfale ut tale, sive secundum quod (ut ibidem ait) *abstrahitur, quod est connaturale intellectui & supra facultatem sensus*. Ex his

ccxxxvi. Colliges, non minùs dari præcisiones intuitivas, auditivas, &c. quàm intellectuales, quod rectè notavit P. Molina in albedine miraculosè suffecta in alterius locum, de qua supra: nec rectè respondetur, per intellectum fieri præcisiones, quia intellectus non attingit objectum sicuti est in se; non verò per visum & cæteras potentias externas, quia attingunt objectum sicuti est in se: nam contrà est, quod etiam intellectus attingat objectum sicuti est in se, juxta illud Ioan. 2°. *Videbimus eum sicuti est*. & tamen probabilius est in Theologia, visionem Dei in Beatis esse præcisivam. Deinde datur præcisio intellectualis vera, ergo intellectus non minùs attingit objectum sicuti est, quàm potentia externæ. Antecedens patet, & inde etiam consequentia, quia juxta Aristotelem 1. de interpret. cap. ultim. *Propositio* (& idem est de præcisione) *ab eo quod res est, vel non est*, (sive ab eo, quod rem attingat, sicuti est, vel aliter quàm est) est vera vel falsa.

DISPUTATIO SECVNDA

De Universalis in Specie.

D V B I V M I.

Quodnam sit definitum in definitione Universalium.

ccxxxvii. **A**ntè Resolutionem Suppono 1°. genus, speciem & cætera Univerfalia esse concreta quædam ex natura si-

ve 1^a. intentione objectiva tamquam subiecto, & genereitate, specieitate, &c. sive 1^a. intentione formali generis, speciei, &c. tamquam formâ.

ccxxxviii. Suppono 2°, concreta significare subiectum in recto, id est, nominativo casu; formam verò in obliquo, id est, alio, quàm nominativo casu: nam si quærat, quid Univerfale? Respondebitur, est natura habens Univerfalitatem: ubi natura sive subiectum exprimitur in recto, Univerfalitas